

Alan Hlad
Mesagerul
secret al lui
Churchill

Traducere din engleză și note de
RODICA ȘTEFAN

HUMANITAS
fiction

*Femeilor și bărbaților curajoși
din SOE și Rezistența Franceză*

PARTEA I
LE RECRUTEMENT

CAPITOLUL 1

Londra, Anglia – 12 februarie 1941

În a o sută cincizeci și noua zi a bombardamentelor lui Hitler asupra Marii Britanii, Rose Teasdale bătea la mașină corespondența în Camera 60 din Cabinetul de Război al lui Churchill. Din mașina de scris Remington Noiseless se auzea păcănitul slab al caracterelor de metal care loveau banda cu tuș. În timp ce dactilografele acționau maneta de retur a carului, ochii le rămâneau la foile scrise de mână. Personalul din secretariat – înghesuit în buncărul de piatră alături de câteva centraliste – lucra la documentele întocmite într-o după-amiază frenetică de ședințe ale guvernului.

— Unul dintre rapoartele astea ale tale o să ne ajute să câștigăm războiul, i-a șoptit Rose lui Lucy, tânăra dactilografă cu ochelari așezată lângă ea.

Lucy, cu umerii lăsați de oboseală, i-a zâmbit și a început să mărească ritmul de cuvinte pe minut.

Camera 60, un buncăr de șase metri pe șase, aflată în adâncul clădirii Trezoreriei din Westminster, era una dintre încăperile Cabinetului de Război al lui Churchill. În loc să fie ocupată de oficiali militari, Camera 60 adăpostea femei civile. Șapte centraliste cu căștile la urechi, care înfîgeau fișele în panoul cu circuite, stăteau pe niște taburete rotative ca de bar, cu spatele la celelalte. În restul încăperii se găseau dactilografele, așezate la niște birouri micuțe. Pentru ele era un spațiu strâmt, dar Rose, o minionă de douăzeci de ani și doar un metru și jumătate, se simțea în largul ei în cămăruța înghesuită. Spre deosebire de celelalte femei, mult mai înalte, Rose avea picioare scurte care intrau perfect sub birou.

Unele dactilografe, printre care și Rose, erau produsul Școlii de Secretariat a doamnei Hoster din Londra, cu o reputație strălucită în instruirea de secretare. Rose era convinsă că pregătirea sa avea legătură cu traiectoria rapidă către Camera 60. Nu lucrase de la început în inima comandamentului militar britanic. După ce însă Hitler pornise campania de bombardament aerian asupra Londrei în septembrie, cu un an înainte, Rose – care era pe atunci secretară în clădirea Trezoreriei – a primit certificatul de securitate și a fost condusă de către un soldat de gardă în subsolul clădirii, unde a primit un nou post: dactilografă la Cabinetul de Război.

Primele zile de lucru în încăperile comandamentului au fost îngrozitoare pentru ea. Vecinătatea prim-ministrului și a generalilor i-a creat o stare de nervozitate, din cauza căreia a făcut greșeli și, o dată, chiar a vărsat o ceașcă cu ceai cald peste documentul la care lucra. Mirosul de tutun ars de la trabucul lui Churchill, care stăruia în aerul închis din subsol, îi întorsese stomacul pe dos. Pentru a înrăutăți și mai mult lucrurile, raidurile aeriene ale Luftwaffe¹, care aveau loc aproape în fiecare seară, îi siliseră pe mulți londonezi să-și petreacă nopțile în adăposturi. Când nu dormea între ture în subsolurile comandamentului, botezate „docuri“, Rose își petrecea nopțile de bombardament în stația de metrou Bethnal Green, alături de părinții săi.

Odată cu trecerea zilelor, Rose se obișnuise cu manierele abrupte ale lui Churchill și ale anturajului său. *Duritatea lor ne va ajuta să trecem peste asta*, își spunea Rose în gând, în timp ce bătea la mașină un raport confidențial despre punctele în care s-ar putea ca Hitler să declanșeze invazia terestră asupra Marii Britanii. Simțea fiori pe șira spinării la gândul că naștiții ar putea intra în Londra mășăluind. La fel ca aproape toți londonezii, Rose își impunea să meargă mai departe, în pofida distrugerilor și pierderilor groaznice de vieți omenești. Dârzenia ei își avea rădăcinile nu doar în firea sa hotărâtă. Era înțețită, credea ea, de moartea lui Charlie.

1. Forțele aeriene germane din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial.

Singurul ei frate, Charlie, dispăruse în august cu avionul lui Spitfire al RAF¹, care fusese doborât deasupra Canalului Mânecii. Nu îi găsiseră trupul, și ea se ruga să fi murit repede și fără să sufere. Rose și părinții săi, Emilienne și Herbert, aveau inima frântă. Fotografiele de familie erau interzise la serviciu, așa că Rose ținea în sertarul de sus al biroului său o poză din copilărie de-a lui Charlie, un băiețel cârlionțat cu gropițe în obraji și un zâmbet contagios. Fotografia fusese făcută la casa bunicilor din Franța, unde Rose și Charlie își petreceau vacanțele de vară. Ori de câte ori se simțea întristată sau istovită, ceea ce se întâmpla mult mai des decât ar fi vrut să recunoască, Rose deschidea sertarul ca să se uite la Charlie. *Ce dor îmi e de tine*, își spunea ea deseori în gând. După ce închidea sertarul, se întorcea la mașina de scris, și mai hotărâtă să-și îndeplinească datoria de a ajuta Marea Britanie să reziste.

În timp ce Rose punea o nouă coală de hârtie în mașina de scris, pe hol s-a auzit țâcănitul unor pantofi de damă.

— Gwyneth are amigdalită, a anunțat o femeie între două vârste la intrarea în încăpere. Ne trebuie cineva care să lucreze o tură de douăzeci și patru de ore.

Rose a ridicat privirea. Lângă ușă stătea șefa secretariatului, Gladys Goswick, îmbrăcată într-o fustă de lână oliv și o jachetă asortată.

Dactilografele s-au oprit din lucru, punându-și mâinile lângă mașinile lor de scris. Câteva centraliste, având căștile la urechi, nu și-au dat seama de prezența lui Goswick și au continuat să facă legături la panou.

— Lucy? a zis Goswick, oprindu-și privirea asupra dactilografei.

Lucy a încuviințat și a lăsat capul în jos.

Dactilografele nu prea aveau un cuvânt de spus în privința programului de lucru. Când era nevoie să se lucreze peste program, sau când cineva lipsea din motive de boală, cele care urmau să facă ture duble erau alese la întâmplare. Goswick era privită ca o șefă corectă, dar care discuta rareori cu angajatele despre chestiuni personale; spre deosebire de ea, Rose era de părere că trebuie

1. Royal Air Force (Forțele Aeriene Regale).

să te străduiești să afli câteva ceva despre colege. Iar Rose știa, din timpul pauzelor de la cantina din Trezorerie, că Lucy plănuise să își petreacă seara cu iubitul ei, Jonathan, pompier, care avea prima lui seară liberă după mai bine de două săptămâni.

Când șefa s-a întors să plece, Rose a strigat-o.

Doamna Goswick s-a oprit, punându-și mâinile în șold.

— Aveți ceva împotriva să lucrez eu în locul lui Lucy în seara asta?

Lucy a făcut ochii mari.

— Am câteva rapoarte pe care vreau să le termin, a explicat Rose, arătând spre un teanc de hârtii. Nu sunt obosită și mă gândesc că aș putea lucra destul de mult, a adăugat ea, sperând că șefa nu avea să bage de seamă cearcănele ei de sub ochi.

Goswick a încuviințat din cap și a plecat.

— Mulțumesc, Rose, a zis Lucy aplecându-se spre ea. Promit să-ți întorc serviciul.

— Nu-i nevoie, a răspuns Rose. Îți doresc o seară plăcută cu Jonathan!

Lucy și Jonathan, un tânăr care își risca viața ca să îi salveze pe londonezi din incendiile și clădiri prăbușite, erau împreună de peste un an. Rose bănuia că aveau să se căsătorească în cele din urmă. Spera să întâlnească și ea într-o bună zi pe cineva cu care să-și petreacă timpul, însă de când cu războiul lăsase pe ultimul plan chestiunile personale. În afară de asta, de la moartea fratelui său, preferase să se cufunde în muncă.

În pauză, Rose s-a dus la o cabină telefonică de lângă Trezorerie. Dactilografelor le era interzis să folosească telefoanele din Cabinetul de Război, rezervate numai pentru chestiunile guvernamentale, oficiale, așa că a urcat scările, a trecut prin filtrul de securitate, apoi s-a îndreptat spre capătul străzii. După ce a intrat în cabină, a ridicat receptorul, a introdus o monedă și i-a sunat pe părinți.

— Băcânia Teasdale, a răspuns tatăl ei, cam tăios.

— Bună, tata.

— Rose, s-a auzit vocea lui mai blândă. Totul e bine?

— O să lucrez încă o tură, a răspuns ea. O să ajung acasă mâine-dimineață.

— Fruntea sus, a zis el. Churchill are nevoie de tine și știu că faci o treabă minunată, altfel nu ți-ar cere să lucrezi așa de mult.

M-am oferit singură.

— Churchill are aghiotanții săi, a zis Rose. Eu sunt doar o simplă dactilografă.

— Dar ne ajuți să câștigăm nenorocitul ăsta de război.

Lui Rose i-a crescut inima de mulțumire. *De fiecare dată mă faci să prind curaj.*

— Portocalele sunt doar pentru copii! s-a răstit el.

Rose a îndepărtat receptorul de ureche. A văzut în minte anunțul făcut de mama sa, așezat lângă un coș mic cu portocale, o marfă rară, adusă tocmai din America. Consumul de portocale era permis doar copiilor. Părinții săi nu puteau suferi raționalizările, dar urmau cu strictețe regulile impuse băcăniilor.

— Scuză-mă, a zis Herbert. Clienții ăștia nesuferiți nici nu se uită la anunțul despre portocale.

— E în regulă.

— Ce-ai zice să vă fac, ție și mamei, niște ouă cu pâine prăjită la micul dejun?

— Ar fi minunat, a spus Rose.

— Vrei să vorbești cu mama ta?

— Dacă e prin apropiere.

— Emilienne, a strigat-o Herbert. Este Rose!

Cât timp a așteptat la telefon, Rose și-a îndreptat gândul către părinții săi. În timpul Marelui Război, Herbert fusese înrolat în infanteria britanică, staționată pe frontul de vest. Emilienne, croitoreasă din Paris, își oferise ajutorul ca infirmieră franceză. S-au cunoscut, s-au îndrăgostit și s-au mutat după război în Anglia. În pofida situației atât de grele din Londra, se simțea norocoasă că părinții săi aleseseră să se stabilească în Anglia, și nu în Franța, pentru că altfel s-ar fi aflat acum sub ocupația nazistă.

— *Bonjour, ma chérie*, a salutat-o Emilienne, luând receptorul.

— *Bonjour, maman.*

— Iar lucrezi până târziu? a întrebat-o Emilienne.

— Da, a răspuns Rose, ușor dezamăgită că mama nu a continuat să vorbească în franceză.

— Muncești prea mult.

Ca și tine, și-a spus Rose în gând. Când nu lucra la băcănie, mama ei scotea un ban în plus cosând câte ceva noaptea, în adăpostul antiaerian.

— Cum mai stai cu spatele ?

— E înțepenit, a zis Emi.

— Pardoseala de beton din stația de metrou e prea tare pentru coloana ta, a spus Rose. Să-ți mai iei niște pături în adăpost. Și perna de pe patul meu. S-o pui la spate.

— E-n regulă, a spus mama, cu o notă de recunoștință în glas pentru grija pe care i-o arăta fiica.

Rose a mai stat de vorbă cu mama sa câteva minute, evitând orice ar fi putut să le amintească de moartea lui Charlie. Trecuseră câteva luni de la înmormântare, dar în glasul mamei încă stăruia tristețea. Rose s-a întrebat dacă durerea lor adâncă avea să se stingă vreodată.

— Încearcă să te odihnești puțin, a sfătuit-o Emi.

— Și tu la fel, a spus Rose.

Tânăra a ieșit din cabina telefonică. Soarele dispăruse în spațele unei clădiri, aruncând strada într-o umbră neagră precum cerneala. Temperatura în scădere o făcu să-și îndese mâinile în buzunarele pardesiului. Magazinele se închideau, și trotuarele începuseră să se umple cu oameni care se îndreptau spre metrou. *Oare Luftwaffe o să se oprească vreodată?* În timp ce cobora scările păzite de soldați, ce duceau la zece metri sub Trezorerie, s-a întrebat dacă buncărul putea rezista la o lovitură directă cu bombe. S-a cutremurat, apoi și-a alungat gândul din minte.

S-a întors în Camera 60, unde aproape toate angajatele plecaseră acasă. Personalul din acea seară era format din două dactilografe, ea și o încă o colegă, și trei centraliste. La două ore de la începerea turei, luminile de pe panoul centralei telefonice au început să pâlpâie. Centralistele au introdus fișele în panou, făcând legăturile de comunicare. *Au detectat avioane Luftwaffe deasupra Canalului.* Rose a început să bată și mai repede la mașină. Sirenele antiaeriene s-au pornit, cu un urlat înăbușit – înfiorător chiar și acolo, în adânc –, ridicându-i părul fin de pe brațe. Cincisprezece minute mai târziu, sirenele au încetat. Peste țăcănitul taselor, Rose auzea bubuitul îndepărtat al bombelor izbucnind peste

tot deasupra orașului. Rose a împins maneta de retur a carului.
Dumnezeu să ne ajute!

Agitația de pe coridor a făcut-o să ridice capul. Doi ofițeri pe care îi știa, generalul Ismay și comandantul Thompson, treceau prin dreptul ușii în drum spre Cabinetul Hărților. Pași răsunând pe coridor. O ușă trântită. Centralistele au început să răspundă tot mai des la apeluri și să facă legături în labirintul de circuite. Respirația i s-a accelerat. A scos din mașina de scris pagina terminată și a capsat-o împreună cu celelalte din raport.

Raidul Luftwaffe a durat mult peste miezul nopții. Abia la 1:34 s-a auzit sunetul de încetare a alarmei. Femeile din Camera 60 s-au dus atunci la „doc“ să se odihnească pentru câteva minute, în afară de Rose și Margaret, o centralistă de treizeci și unu de ani. Margaret se ocupa de apelurile intermitente din panou, în timp ce Rose termina de dactilografiat un raport. Luptându-se să rămână atentă, s-a oprit din bătut și a tras sertarul de la birou.

— Am scăpat din încă un raid, Charlie, a zis Rose, cu ochii ațintiți în sertar.

— Cu cine vorbești? s-a auzit o voce joasă.

Rose a ridicat privirea. În cadrul ușii stătea prim-ministrul Winston Churchill, purtând un sacou de lână gri închis și o pălărie de fetru cu boruri înguste. Un trabuc fumat pe jumătate, ținut între dinți, făcea ca obrazul din stânga să pară umflat. Inima ei a început să bată mai tare. A aruncat o privire spre Margaret, care prelua un apel telefonic. Obosită și incapabilă să găsească o scuză pentru că vorbise singură, Rose s-a ridicat în picioare, hârșâind scaunul pe podea, și i-a răspuns:

— Cu fotografia fratelui meu, domnule.

Churchill a tras din trabuc, făcând să îi strălucească vârful, și a pășit în cameră.

Lui Rose îi tremurau genunchii. S-a prins cu mâinile de muchia biroului. De când lucra ea aici, Churchill nu intrase niciodată în Camera 60, iar consilierii lui rareori veneau cu treburi la ele, dacă veneau. Cu toate că dactilografele produceau teancuri de documente pentru personalul său – atât sarcini de serviciu, cât și documente finale –, ele treceau mai întâi prin mâinile șefei lor, Gladys

Goswick. Conform protocolului, interacțiunile nemijlocite dintre angajatele civile și consilierii lui Churchill erau extrem de limitate.

— Îmi dai voie? a zis Churchill înaintând spre ea și făcând un semn cu mâna spre sertar.

Rose a încuviințat din cap.

Churchill s-a uitat la fotografie.

— Fratele meu, Charlie, când era copil. Nu avem voie cu fotografiile personale pe birou, așa că o țin în sertar. Rose a tras adânc aer în piept, inspirând în același timp și mirosul de tutun ars: A fost ucis în august, când avionul lui a fost doborât deasupra Canalului.

Churchill a ridicat capul.

— Cum te numești?

— Rose Teasdale, domnule.

Inima îi bătea gata să sară din piept.

— Domnișoară Teasdale, a spus Churchill, îmi pare foarte rău pentru moartea fratelui dumitale. Eroismul de care a dat dovadă apărând insula de tirania nazistă va rămâne pe veci în inimile cetățenilor noștri. A făcut o pauză, scoțându-și trabucul din gură. Marea Britanie nu va uita sacrificiul lui Charlie. Și nici eu.

— Vă mulțumesc, domnule prim-ministru, a spus Rose, abia stăpânindu-și lacrimile.

Churchill a dat să plece, dar s-a oprit.

— Domnișoară Teasdale.

— Da, domnule.

— Te rog să-i transmiți un mesaj centralistei noastre, a spus el, gesticulând cu trabucul spre Margaret, care transfera un apel. Dacă doamna Churchill întreabă cumva de mine, să o informeze, te rog, că mă odihnesc în camera mea.

— Da, domnule prim-ministru.

Churchill și-a ridicat pălăria și a plecat.

Năucită, Rose a ascultat stând în picioare lângă biroul ei zgomotul pașilor lui Churchill pe scări. *Nu se duce în camera sa de culcare.* Auzise vorbindu-se că Churchill urmărea bombardamentele de pe acoperișul Trezoreriei. *Ce-ar putea să vadă în noaptea asta? Ce părți ale orașului sunt distruse? Câți oameni sunt omorâți?*